

17. Učenie Cirkvi o sviatosti myropomazania

written by doc. Štefan Paločko | 12. decembra 2020



[doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.](#)

Súhrn: Sviatosť myropomazania tvorí spolu so sviatosťou krstu a eucharistie trojicu iniciačných sviatostí, ktorými človek vstupuje do Kristovho tajomného tela a získava účasť na jeho živote. Tento článok sa venuje základným bodom učenia Cirkvi o tejto sviatosti, medzi ktoré patrí jej pôvod, matéria, forma, vysluhovateľ a najmä jej účinok. Hoci táto sviatosť sa mnohokrát ocitá v akomsi tieni sviatosti krstu, predsa si zasluhuje pozornosť a jej jasné odlíšenie, aby upriamiac pozornosť na jej zmysel a účinky mohla v živote človeka priniesť čo najväčší úžitok.

Kľúčové slová: Myropomazanie. Iniciačné sviatosti. Svätý Duch.

Druhou sviatosťou v rámci troch iniciačných sviatostí je myropomazanie. Sväté písmo sa o tejto sviatosti zmieňuje takto: „Keď uverili Filipovi, ktorý im hlásal evanjelium o Božom kráľovstve a o mene Ježiša Krista, dávali sa krstiť muži i ženy. Vtedy uveril aj sám Šimon, dal sa pokrstiť a pridržal sa Filipa. A keď videl, že sa dejú znamenia a veľké divy, trýpol od úžasu. Keď sa apoštoli, ktorí boli v Jeruzaleme, dopočuli, že Samária prijala Božie slovo, vyslali k nim Petra a Jána. Oni ta zašli a modlili sa za nich, aby dostali Ducha Svätého, lebo na nikoho z nich ešte nezostúpil; boli iba pokrstení v mene Pána Ježiša. Potom na nich vložili ruky a dostali Ducha Svätého“ (Sk 8,12-17).

Myropomazanie neudeľuje Svätého Ducha v tom zmysle, akoby ho krst už pred tým neudeľoval. Myropomazanie spôsobuje osobitné pôsobenie Svätého Ducha. V priebehu dejín sa teológia dívala na myropomazanie z rozličných aspektov. Otcovia v tejto sviatosti videli završenie krstu. Neskôr sa začal zdôrazňovať účinok rozmnoženia posväcujúcej milosti. Scholastika sa zamerala na účinok posilnenia v boji proti vonkajším i vnútorným nepriateľom viery a na schopnosť vydávať svedectvo o Kristovi. Pápež Pavol VI. v apoštolskej konštitúcii *Divinae consortium naturae* zdôrazňuje plnšie pripodobnenie Kristovi.[\[1\]](#) Latinské kanonické právo poukazuje na dokonalejšie pripútanie sa k Cirkvi,[\[2\]](#) právo východných cirkví hovorí o dare Svätého Ducha, ktorý robí myropomazaného svedkom a spolubudovateľom Kristovho Kráľovstva.[\[3\]](#)

Katechizmus katolíckej cirkvi v podstate zhŕňa uvedené pohľady na účinok sviatosti birmovania. Zdôrazňuje zdokonalenie krstnej milosti a poukazuje na hlbšie zakorenenie do Božského synovstva, na pevnejšie privtelenie ku Kristovi, na zpevnenie zväzku s cirkvou a na pevnejšie pripútanie k poslaniu vydávať svedectvo o kresťanskej viere slovom i skutkom (porov. KKC 1303).

Ak uvažujeme o myropomazaní ako o sviatosti, ktorá prispieva k obnove spravodlivosti hriešneho človeka, musíme upriamiť

pozornosť na spomínané zdokonalenie krstnej milosti. Krstom sa človek napojil na Krista a tým získal spravodlivosť. Cirkev učí, že získaná spravodlivosť môže u človeka vzrastať. Tridentský koncil to vysvetľuje takto: „*A tak ospravedlivení ako „priatelía“ a „Božia rodina“ (Jn 15,15; Ef 2,19) kráčajú od cnosti k cnosti (Ž 83,8), zo dňa na deň sa obnovujú, ako hovorí Apoštol (2 Kor 4,16), keď totiž umrŕtvujú pozemské údy (Kol 3,5) a používajú ich ako nástroje spravodlivosti (Rim 6,13.19) pre posvätenie zachovávaním Božích a cirkevných prikázaní. V tejto spravodlivosti, ktorú dostali skrze Kristovu milosť, rastú za spolupôsobenia viery v dobrých skutkoch (Jak 2,22) a vzrastajú vo svojom ospravedlivení podľa Písma: „Spravodlivý nech ďalej koná spravodlivo“ (Zjv 22,11), a opäť: „Neustaň až do smrti sa usilovať o spravodlivosť“ (Sir 18,22); a ďalej: „Vidíte, že človek je ospravedlivený zo skutkov, a nie iba z viery“ (Jak 2,24). O tento vzrast spravodlivosti prosí svätá Cirkev, keď sa modlí: „Bože, rozmož v nás vieru, nádej a lásku“ (teraz 30. nedeľa cez rok, modlitba dňa).“[\[4\]](#) I keď Tridentský koncil, ktorý sa dotkol tejto náuky, vyslovene nespomína, že spravodlivosť človeka získaná pri krste vzrastá aj prostredníctvom sviatosti myropomazania, zdokonalenie, prehĺbenie a posilnenie darov, ktoré dostáva človek pri krste, dáva dôvod pripustiť, že je to tak.*

Florentský koncil, ktorý riešil zjednotenie katolíckych kresťanov s východnými odlúčanými kresťanmi, sa vyjadril k sviatosti myropomazania takto: „*Účinok tejto sviatosti je v tom, že sa v nej dáva Duch Svätý na posilnenie, ako bol daný apoštolom v deň Turíc, aby totiž kresťan vyznával Kristovo meno. A preto sa birmovanec maže na čele, kde sa nachádza ostýchavosť, aby sa nehanbil vyznávať Kristovo meno, a osobitne jeho kríž, ktorý je podľa Apoštola pre židov pohoršením, pre pohanov však hlúposťou. Preto je označený znakom kríža. [...]*“[\[5\]](#)

Michael Schmaus komentuje tento text takto takto: „*Sviatostný*

charakter birmovania možno vysvetľovať ako osobitnú zrelosť a osobitné zameranie príslušnosti ku Kristovi a začlenenia do Cirkvi. Uschopňuje a zaväzuje birmovanca, aby vo svojej viere v Krista vytrval napriek hrozbám a útokom sveta. To znamená, že birmovanie veľmi jasne a veľmi dôrazne podčiarkuje, že kresťanský život je viazaný na konkrétnu situáciu.

Birmovanie je osobitným spôsobom sviatosťou «situačnej» etiky, pravdaže nie etiky, čo zanedbáva Božie prikázania, ale etiky, ktorá je preniknutá rozvahou a energiou, takže v zložitých a neprehľadných, na prvý pohľad bezvýchodiskových situáciách života jednotlivca a dejín uplatňuje správnu aplikáciu Božích príkazov. [...] Birmovanie je teda sviatosťou povzbudenia, posilnenia, vernosti viere až do takej miery, že kresťan je hotový vydať Kristovi svedectvo aj obetovaním vlastného života.” [6]

Možno teda povedať, že hoci krstom človek získava schopnosť žiť podľa Božej vôle, t.j. spravodlivo, myropomazaním sa táto schopnosť posilňuje, takže človek dokáže omnoho ľahšie v darovanej spravodlivosti vytrvať, a to aj za tých najťažších životných okolností. Krstom človek síce získava spravodlivosť, no ak nemá sviatosť myropomazania, odolať pokušeniu v ťažkých životných skúškach je omnoho ťažšie a neistejšie. A preto i keď sviatosť birmovania nie je absolútne nevyhnutná k udržaniu spravodlivosti a tým k získaniu spásy, predsa však neprijať ju znamená vystavovať sa veľkému riziku, že o získanú spravodlivosť človek príde. S ohľadom na predmet, o ktorý tu ide, t.j. o mier s Bohom a o spásu, je toto riziko úplne nezmyselné.

Čo sa týka problematiky samotného vysluhovania tejto sviatosti, Sväté písmo opisuje obrad myropomazania ako vkladanie rúk a vzývanie Svätého Ducha. Hoci mazanie olejom sa v Písme pri tomto obrade nespomína, samo udeľovanie Ducha sa často nazýva pomazaním (1Jn 2,20.27; 2Kor 1,21; Lk 4,18). Preto sa už od 5. storočia môžeme stretnúť s tým, že pri myropomazaní sa používa mazanie olejom.

Súčasnú prax obradu myropomazania v latinskej cirkvi ustanovil pápež Pavol VI. v apoštolskej konštitúcii *Divinae consortium naturae*: „*Sviatosť birmovania sa udeľuje mazaním krizmou na čele. A to sa deje vkladáním ruky a slovami: Prijmi znak Daru Ducha Svätého.*“ [7]

Vo východných cirkvách vkladanie rúk ustúpilo do úzadia. Byzantská cirkev v súčasnosti birmuje mazaním krizmou (myrom) čela, očí, nosa, úst, uší, prs, rúk a nôh a slovami: Pečať daru Svätého Ducha, amen. Túto prax vieroučne potvrdzuje Florentský koncil: [...] Druhá sviatosť je birmovanie. Jej materiálom je krizma, zhotovená z oleja, ktorého čistota predstavuje čistotu svedomia, a z balzamu, ktorý naznačuje vôňu dobrého mena, krizmu posväcuje biskup. Formou je však: Označujem ťa znakom kríža a posilňujem ťa krizmou spásy v mene Otca i Syna i Ducha svätého. apoštoloch, Ducha Svätého.

Riadnym vysluhovateľom je biskup. Kým ostatné pomazania môže vykonať jednoduchý kňaz, toto pomazanie môže udeliť iba biskup, lebo iba o apoštoloch, ktorých zastupujú biskupi, čítame, že udeľovali vložení rúk Ducha Svätého, ako to vysvitá zo Skutkov apoštolov: „*Keď sa apoštoli, ktorí boli v Jeruzaleme, dopočuli, že Samária prijala Božie slovo, vyslali k nim Petra a Jána. Oni ta zašli a modlili sa za nich, aby dostali Ducha Svätého, lebo na nikoho z nich ešte nezostúpil; boli iba pokrstení v mene Pána Ježiša. Potom na nich vložili ruky a dostali Ducha Svätého.*“ (Sk 8,14-17) Miesto toho vloženia rúk je v Cirkvi birmovanie. – Sú však správy, podľa ktorých z rozumnej a veľmi závažnej príčiny aj jednoduchý kňaz z dišpenzácie Apoštolskej stolice udelil túto sviatosť birmovania krizmou posvätenou biskupom. [8]

Riadnym vysluhovateľom sviatosti myropomazania je teda biskup. No vo východných cirkvách sa vyvinula prax, podľa ktorej môže birmovať aj kňaz, pričom olej môže posvätiť jedine biskup.

Článok bol publikovaný v: Učenie Cirkvi o sviatosti myropomazania [elektronický dokument], Collectanea lectionum

theologiarum VIII [elektronický dokument] : : 2, Varšava : Wydawnictwo Respect, 2019, s. 45-51, ISBN: 978-83-950824-3-6.

Zoznam použitej literatúry:

SV. PÍSMO STARÉHO I NOVÉHO ZÁKONA, Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 1996.

BULLA UNIONIS ARMENORUM, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III.* Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003.

CODEX CANONUM ECCLESIARUM ORIENTALIUM (1990). Rím : 1993.

CODEX IURIS CANONICI (1990). Bratislava : 1996.

DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV,* Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005.

DENZINGER, H. – SCHÖNMETZER, A.: *Enchiridion Symbolorum, Definitionum et Declarationum.* Freiburg Br. 1965.

KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI (1997), Trnava : 1998.

PAUL VI: divinae consortium naturae In : https://archive.org/stream/paulvisapostolic00cath/paulvisapostolic00cath_djvu.txt (13.7.2019).

Schmaus, M.: *Sviatosti,* Bratislava : Dekanát Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského, 1992.

[\[1\]](#) Porov. PAUL VI: divinae consortium naturae In : https://archive.org/stream/paulvisapostolic00cath/paulvisapostolic00cath_djvu.txt (13.7.2019).

[\[2\]](#) Porov. CIC kán. 879.

[3] Porov. CCEO kán. 692.

[4] DECRETUM DE IUSTIFICATIONE, 10. kapitola, dekrét Tridentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, tom IV*, Kraków : Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2005, s. 300. DS 1535.

[5] BULLA UNIONIS ARMENORUM 15d, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003, s. 512. DS 1319.

[6] Schmaus, M.: *Sviatosti*, Bratislava : Dekanát Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského, 1992, s. 258-259.

[7] Porov. PAUL VI: divinae consortium naturae In : https://archive.org/stream/paulvisapostolic00cath/paulvisapostolic00cath_djvu.txt (13.7.2019).

[8] BULLA UNIONIS ARMENORUM 15a-15b, dokument Florentského koncilu. In : BARON, A. – PIETRAS, H. (ed.): *Dokumenty soborów powszechnych, Tom III*. Kraków : Wydawnictwo WAM – Księża Jezuici, 2003, s. 510-512. DS 1317-1318.